

даярдыгынын төмөндүгү, коомдук жана үй-бүлөлүк тарбиянын өз ара байланышынын начардыгы орун алат. Бул көйгөйлөрдү чечүү үчүн бир жагынан педагогдордун илимий-методикалык потенциалын жогорулатуу, экинчи жагынан этнопедагогикалык баалуулуктарды системалуу түрдө окуу программаларына киргизүү талап кылынат.

Жыйынтыктап айтканда, этнопедагогикалык компетенттүүлүктү калыптандыруу экологиялык тарбиянын сапатын жаңы деңгээлге чыгарат. Бул компетенттүүлүккө ээ болгон студент же окуучу жаратылышты жөн гана пайдалануучу эмес, аны сактоочу жана коргоочу позицияны ээлейт. Ал жаратылышты ата-бабалар сыяктуу ыйык нерсе катары кабыл алып, заманбап илимдин негизинде жоопкерчиликти мамиле жасай алат. Ошентип, этнопедагогикалык негиздерге таянган экологиялык тарбия — келечек муундардын экологиялык аң-сезимин калыптандыруунун жана коомдун туруктуу өнүгүүсүнүн ишенимдүү жолу экендиги илимий жактан тастыкталды.

Колдонулган адабияттар:

1. Бухова Е.А., Солошенко О.В., Шаповалова Е.П. Мекен таануу, 4-класс. – Бишкек: Аркус, 2015.
2. Бекембай Апыш Тарбия назарияты (Окуу китеби, Педагогика, 3-бөлүм) Ош-1996
3. Кулназаров Б., Жалпы экология. Жогорку окуу жайлардын студенттери үчүн окуу куралы. / Биринчи басылыш. - Б.: «Кыргыстан сорос фонду», 1999. – 363 б. 4.
4. Султанкулов М.Д., Барпыбаев Т.Р. Экология. - Бишкек: Махprint, 2018. – 214 б. 3. Мадаминов Г., Батыров К.М Ой өрүшү - Кругозор: Муга
5. Заилова Ж. Ж. Башталгыч класстын окуучуларынын экологиялык түшүнүктөрүн калыптандыруу / Ж. Ж. Заилова // Вестник Жалал-Абадского государственного университета. – 2023. – No. 1(54). – P. 112-116. – EDN WUPIJU.
6. Жалилова С. Б. Кенже мектеп окуучуларынын экологиялык маданиятын калыптандырууда элдик кенч-казыналарынын тийгизген таасири / С. Б. Жалилова // Вестник Ошского государственного педагогического университета имени А. Мырсабекова. – 2024. – Vol. 2, No. 2(24). – P. 102-106. – DOI 10.56122/..v2i2.217. – EDN ZVYCFT.

УДК 371.315.6

DOI: <https://doi.org/10.56122/..v1i2.399>

САНАРИПТИК ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ КОЛДОНУУ АРКЫЛУУ МЕКТЕП ОКУУЧУЛАРЫНА ТАРБИЯЛЫК СААТТАРДЫ УЮШТУРУУНУН ЖАҢЫ ЫКМАЛАРЫ

Жаныбекова Эльвира Жаныбековна

ORCID: 0009-0003-4680-6253

[окутуучу, ОшМПУ](#)

Ош шаары, elmirazanybekova14@gmail.com

НОВЫЕ ПОДХОДЫ К ОРГАНИЗАЦИИ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ С ПРИМЕНЕНИЕМ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

Жаныбекова Эльвира Жаныбековна

ORCID: 0009-0003-4680-6253

[преподаватель, ОшМПУ](#)

город Ош, elmirazanybekova14@gmail.com

NEW APPROACHES TO THE ORGANIZATION OF EDUCATIONAL WORK USING DIGITAL TECHNOLOGIES

Zhanybekova Elvira Zhanybekovna

ORCHID: 0009-0003-4680-6253

teacher, OSHSPU

Osh, elmirazanybekova14@gmail.com

Аннотация

Макалада санариптик технологияларды колдонуу аркылуу мектептерде тарбиялык сааттарды уюштуруунун заманбап ыкмалары каралган. Азыркы учурда заман талабына ылайык санариптик технологиялар билим берүү жана тарбия процессинде чоң өзгөрүүлөрдү жараттууда. Ошондой эле тарбиялык иш-чараларды интерактивдүү, кызыктуу жана натыйжалуу кылууга жардам берип, заманбап муундун өзгөчөлүктөрүнө ылайыкташууга шарт түзөт. Санариптик платформалар окуучулардын сабакка болгон кызыгуусун арттырып, алардын билим алуу жөндөмдүүлүгүн жогорулатат. Онлайн ресурстар, интерактивдүү тесттер, мультимедиялык материалдар жана виртуалдык симуляциялар окуучуларга маалыматты жеңил жана жеткиликтүү формада өздөштүрүүгө жардам берет.

Санариптик технологиялар баарлашуунун жана кызматташуунун жаңы формаларын түзүп, окуучулардын командалык иштөө жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө көмөк көрсөтөт. Google Classroom, Microsoft Teams сыяктуу платформалар аркылуу окуучулар биргелешип иштеп, маселелерди чогуу талкуулап, командалык духту бекемдей алышат. Ошондой эле, санариптик мейкиндик ар бир окуучуга жекече мамиле жасоого жана алардын муктаждыктарына ылайыкташкан окуу материалдарын сунуштоого шарт түзөт.

Ачкыч сөздөр: Санариптик технологиялар, интерактивдүү технологиялар, санариптик платформалар, онлайн чөйрө, экологиялык аң-сезим, геймификация, инновациялык технологиялар, санариптик маданият, лидерлик жөндөмдөр.

Аннотация

В данной статье рассмотрены современные методы организации воспитательной работы с применением цифровых технологий. Цифровые технологии произвели огромные изменения в образовательном и образовательном процессе. Они помогают сделать образовательные мероприятия интерактивными, увлекательными и эффективными, позволяя им адаптироваться к характеристикам современного поколения. Цифровые платформы могут заинтересовать учащихся и позволить им активно участвовать в процессе обучения. Онлайн-ресурсы, интерактивные тесты, мультимедийные материалы и виртуальные симуляции помогают учащимся усваивать информацию в простой и доступной форме.

Цифровые технологии создают новые формы общения и сотрудничества, способствуя развитию у учащихся навыков командной работы. С помощью таких платформ, как Google Classroom, Microsoft Teams, учащиеся могут работать вместе, вместе обсуждать проблемы и укреплять командный дух. Кроме того, цифровое пространство позволяет индивидуально подходить к каждому учащемуся и предлагать учебные материалы, адаптированные к его потребностям.

Ключевые слова: цифровые технологии, интерактивные технологии, цифровые платформы, онлайн-среда, экологическая осведомленность, геймификация, инновационные технологии, цифровая культура, лидерские качества.

Annotation

This article discusses modern methods of organizing educational work using digital technologies. Digital technologies have made huge changes in the educational and learning process. They help to make educational events interactive, exciting and effective, allowing them to adapt to the characteristics of the modern generation. Digital platforms can interest students and allow them to actively participate in the learning process. Online resources, interactive tests, multimedia materials, and virtual simulations help students learn information in a simple and accessible way.

Digital technologies create new forms of communication and collaboration, contributing to the development of teamwork skills among students. Through platforms such as Google Classroom, Microsoft Teams, students can work together, discuss issues together, and strengthen team spirit. In addition, the digital space allows for an individual approach to each student and offers educational materials tailored to their needs.

Keywords: digital technologies, interactive technologies, digital platforms, online environment, environmental awareness, gamification, innovative technologies, digital culture, leadership qualities.

Бүгүнкү күндө санариптик технологиялар билим берүү процессинде чоң өзгөрүүлөрдү жаратты жана тарбиялык иштерди уюштуруу чөйрөсүнө дагы өзүнүн олуттуу таасирин тийгизди. Мурда салттуу ыкмалар менен чектелген тарбиялык иштер азыр санариптик инструменттердин жардамы менен жаңы деңгээлге көтөрүлүп, заманбап муундун өзгөчөлүктөрүнө ылайыкташтырылууда. Мектептерде санариптик технологияларды туура колдонуу тарбиялык иш-чараларды кызыктуу, интерактивдүү жана натыйжалуу кылууга шарт түзөт.

Заманбап окуучулар үчүн тарбиялык процессти уюштуруу алардын кызыгуусун арттырууну жана алар үчүн маанилүү болгон чөйрөдө, атап айтканда, санариптик платформаларда, иш алып барууну талап кылат. Интерактивдүү технологиялар, интерактивдүү такталар, виртуалдык симуляциялык көнүгүүлөр жана онлайн платформалар окуучулардын көңүлүн буруп, тарбиялык иш-чараларды жандуу жана кызыктуу кылат. Мультимедиялык куралдарды колдонуу менен экологиялык аң-сезимди өнүктүрүүгө арналган сабактарды өткөрүү окуучуларды тарбиялоонун салттуу ыкмаларына караганда алда канча натыйжалуу. Видео көрсөтүүлөр, интерактивдүү тесттер жана сүрөттөрдүн жардамы менен теманы жеңил түшүндүрүп, окуучуларды көйгөйлөрдүн чечилишине активдүү катышууга түртөт. [1, с. 23]

Санариптик технологияларды колдонууда баарлашуунун жана маалымат бөлүшүүнүн жаңы формалары пайда болот. Онлайн чөйрөдө топтук иш-чараларды уюштуруу, мисалы, Google Classroom же Microsoft Teams сыяктуу платформаларда, окуучулардын биргелешип иштөөсүн жеңилдетип, алардын командалык жөндөмдөрүн өнүктүрөт. Бул платформаларда ар кандай маселелер боюнча окуучулар өз ойлорун билдирип, бири-биринин сунуштарын талкуулап, командалык духту бекемдөөгө шарт түзүлөт. Ошондой эле, мындай санариптик мейкиндик окуучуларды өз идеяларын эркин айтуу жана сунуш кылган чечимдерин негиздөө көндүмдөрүнө үйрөтөт. [2]

Санариптик платформалар тарбиялык иштерде жеке мамилени камсыздоого чоң мүмкүнчүлүк берет. Окуучулардын өзгөчөлүктөрүнө жана муктаждыктарына жараша атайын контентти түзүү алардын билимди жакшыраак өздөштүрүүсүнө жана өз алдынчалуулугун өнүктүрүүгө өбөлгө түзөт. Интерактивдүү квесттерди, онлайн викториналарды жана окуучулардын кызыкчылыктарына ылайыкташкан виртуалдык симуляциялык оюндарды колдонуу аларды өз алдынча изилдөө жана жыйынтык чыгаруу көндүмдөрүнө шыктандырат. Мындай мамиле окуучулардын мотивациясын арттырып, тарбиялык иш-чараларды күнүмдүк жашоонун кызыктуу бөлүгүнө айландырат. [3]

Санариптик технологияларды колдонуу тарбиялык иштердин мазмунун заманбап жашоого жакындатууга жардам берет. Интернет коопсуздугу, социалдык медиа маданияты жана санариптик этика боюнча тарбиялык иш-чараларды уюштуруу окуучуларды бүгүнкү күндүн маанилүү маселелерин түшүнүүгө үйрөтөт. Аларды интернеттеги коркунучтардан коргонуунун жолдору, кибер коопсуздуктун негиздери жана санариптик этиканы сактоо боюнча практикалык көндүмдөр менен тааныштыруу заманбап тарбиянын маанилүү бөлүгү болуп саналат. [4]

Санариптик технологияларды колдонуу окуучулардын кызыгуусун жогорулатып, тарбиялык иштердин натыйжалуулугун арттырат. Бирок, бул процессте ар бир окуучунун жеке өзгөчөлүктөрүн эске алуу маанилүү. Айрыкча окуучулардын санариптик сабаттуулугун өнүктүрүү зарыл. Окуучуларды санариптик чөйрөдө коопсуз иштөөгө үйрөтүү, жеке маалыматтарды коргоо, интернетте этикалык жүрүм-турум эрежелерин сактоо жана социалдык медианын оң жана терс жактарын түшүндүрүү, бүгүнкү күндө актуалдуу маселелердин бири болуп саналат. Ошондой эле, санариптик этика жана маданият боюнча интерактивдүү тренингдерди уюштуруу окуучулардын санариптик дүйнөгө болгон мамилесин жакшыртат.

Санариптик технологияларды колдонуунун дагы бир маанилүү аспектиси – бул ата-энелерди тарбиялык процеске тартуу. Ата-энелерди онлайн консультацияларга жана вебинарларга тартуу аларды тарбиялык процесстин активдүү бөлүгү кылууга өбөлгө түзөт.

Мектеп менен үй-бүлөнүн биргелешкен иш-чараларын онлайн пландаштыруу жана уюштуруу ата-энелердин окуу процессине болгон катышуусун бекемдейт. Ата-энелер менен биргелешкен онлайн талкууларды уюштуруу, алардын пикирлерин эске алуу жана биргелешкен иш-чараларды пландоо тарбиялык иштердин натыйжалуулугун жогорулатат. Бул ыкма ата-энелерди мектептин ишине көбүрөөк тартууга жана тарбиялык иштердин сапатын жакшыртууга өбөлгө түзөт.

Технологиялардын жардамы менен окуучулардын өз алдынчалуулугун жана лидерлик жөндөмдөрүн өнүктүрүүгө басым жасоо зарыл. Санариптик платформалар аркылуу окуучуларга жамааттык иш-чараларды уюштурууну сунуштап, алардын жоопкерчилик сезимин жана лидерлик сапаттарын өркүндөтүүгө болот. Окуучулар арасында экологиялык долбоорлорду ишке ашыруу үчүн онлайн платформа аркылуу тапшырмаларды бөлүштүрүп, жыйынтыктарын талдоо процессин уюштуруу – бул алардын коомдук жоопкерчилигин өнүктүрүүдө маанилүү кадамы болот. [5, с. 160]

Санариптик технологиялар тарбиялык иштерде глобалдык темаларды камтууга дагы шарт түзөт. Климаттын өзгөрүүсү, гендердик тендик, социалдык адилеттүүлүк сыяктуу темалар боюнча онлайн талкууларды же виртуалдык конференцияларды уюштуруу окуучуларга дүйнөлүк көйгөйлөргө карата жоопкерчиликтүү мамиле жасоону үйрөтөт. Ошондой эле, окуучуларды башка өлкөлөрдөгү мектептер менен байланыштыруучу санариптик алмашуу программалары окуучулардын дүйнө таанымын кеңейтип, алардын маданий ар түрдүүлүккө болгон түшүнүгүн тереңдетет.

Инновациялык технологияларды колдонуу менен тарбиялык иш-чараларды кызыктуу кылуунун дагы бир жолу – бул геймификация. Санариптик оюндар окуучуларды тапшырмаларды аткарууга шыктандырып, аларга таймаш элементин кошот. [5, с. 164] Интерактивдүү тесттерди, виртуалдык квесттерди жана оюнга негизделген үйрөнүү платформаларын колдонуу окуучуларды материалды өздөштүрүүгө кызыктырат.

Санариптик технологияларды колдонуу аркылуу геймификация ыкмасы менен тарбиялык иш-чараларды уюштуруу. Геймификация, бул билим берүү жана тарбиялык процессти кызыктуу жана таасирдүү кылуунун мыкты жолу. Анын маңызы оюн элементтерин тарбиялык иш-чараларга интеграциялоодо жатат. Окуучуларды интернет коопсуздугуна үйрөтүү үчүн "Санариптик баатырлар" деген оюн уюштурса болот. Бул оюнда окуучулар виртуалдык миссияларды аткарып, интернеттин коопсуз колдонулушуна байланышкан көндүмдөрдү үйрөнүшөт. Алар фишингден кантип коргонуу керектигин, күчтүү сырсыз түзүүнү жана жеке маалыматтарды коргоонун маанилүүлүгүн билип, тапшырмаларды аткарган сайын упай топтошот. Бул оюн окуучуларды таймашка шыктандырып, өз алдынча үйрөнүү процессин кызыктуу кылат. [6, с. 179]

Экологиялык аң-сезимди калыптандыруу үчүн "Эко-чөйрөнү сакта" деген оюн абдан натыйжалуу. Окуучулар бул оюнда виртуалдык чөйрөдө булганган экосистеманы тазалап, дарак отургузуп, сууну тазалоо сыяктуу аракеттерди ишке ашырышат. Бул алардын жаратылышка болгон сүйүүсүн жана жоопкерчилигин күчөтөт. Окуучулар экологиялык көйгөйлөрдүн маанилүүлүгүн өз көзү менен көрүп, алардын чечүү жолдоруна өз салымын кошууну үйрөнүшөт.

Ошондой эле, окуучулардын лидерлик сапаттарын өнүктүрүү үчүн дагы геймификацияны колдонууга болот. Окуучулар топторго бөлүнүп, ар бир топ социалдык долбоорду ишке ашырууга жооптуу болот. Бул жерде ар бир топтун лидери тапшырмаларды бөлүштүрүп, топтун ийгилиги үчүн жоопкерчилик алат. Оюн окуучуларга уюштуруучулук жөндөмдөрдү өнүктүрүүгө жана биргелешип иштөөнү үйрөнүүгө мүмкүнчүлүк берет.

Геймификациянын артыкчылыгы, анын жандуулугунда жана кызыктуулугунда. Бул ыкма окуучуларды процеске толук катышууга тартат, алардын мотивациясын арттырат жана үйрөнгөндү эсинде калтырууга жардам берет. Оюн учурунда окуучулар таймашып, жетишкендиктери үчүн сыйлыктарды алып, алган билимин практикада колдонууга аракет кылышат. Ошондой эле, геймификация алардын чыгармачылыгын өркүндөтүп, аналитикалык ой жүгүртүүсүн өнүктүрөт. Геймификация тарбиялык иш-чараларды заманбап

муктаждыктарга ылайыкташтырып, окуучулардын окуу процессине кызыгуусун арттырат. Бул ыкма менен өткөрүлгөн иш-чаралар билим берүүнү жөн гана маалымат берүү процесси эмес, окуучуларды шыктандырып, аларды турмуштук көндүмдөргө үйрөткөн күчтүү инструментке айлантат. [7, с. 13]

Санариптик сабаттуулукту өнүктүрүүнүн эң натыйжалуу ыкмаларынын бири, бул интерактивдүү курстарды киргизүү. Бул курстарда интернет коопсуздугу, санариптик этика, маалыматтарды издөө ыкмалары жана онлайн ресурстарды сарамжалдуу пайдалануу боюнча модулдар камтылышы зарыл. Интерактивдүү курстар окуучуларга жана мугалимдерге санариптик чөйрөдөгү негизги эрежелерди үйрөнүүгө мүмкүнчүлүк берет. Интернет этикетин сактоо, фишингден коргонуу, маалыматтарды сынчыл талдоо сыяктуу темалар курстарда өзгөчө көңүл бурууга тийиш.

Кыска видеороликтерди колдонуу дагы санариптик сабаттуулукту өнүктүрүүнүн натыйжалуу жолу болуп эсептелет. Бул видеолор санариптик чөйрөдө коопсуздук эрежелери, социалдык медиа маданияты жана жеке маалыматтарды коргоо боюнча маалыматты кызыктуу жана түшүнүктүү формада берүү үчүн абдан пайдалуу. Видеороликтер окуучуларга кыска убакытта маанилүү темаларды өздөштүрүүгө жардам берет. Мындай видеолорду сабак учурунда көрсөтүп же окуучуларга үй шартында көрүү үчүн сунуштаса болот.

Жыйынтыктап айтканда, Санариптик технологиялар тарбиялык иштерди уюштуруу процессин түп-тамыры менен өзгөртүп, заманбап билим берүү чөйрөсүнө жаңы мүмкүнчүлүктөрдү ачты. Алар окуучулардын кызыгуусун арттырып, тарбиялык иш-чараларды интерактивдүү жана натыйжалуу кылууга өбөлгө түзөт. Виртуалдык симуляциялар, мультимедиялык материалдар, онлайн платформалар жана геймификация ыкмалары тарбия процессин жандандырып, окуучулардын билимди терең өздөштүрүүсүнө көмөктөшөт.

Санариптик технологияларды колдонуу ата-энелерди, мугалимдерди жана окуучуларды бириктирип, тарбиялык процессти биргелешип ишке ашырууга шарт түзөт. Ошондой эле, командалык иштөө, чыгармачыл ой жүгүртүү жана санариптик коопсуздук боюнча көндүмдөрдү калыптандыруу аркылуу окуучулардын социалдык жана жеке өнүгүүсүнө чоң салым кошот.

Заманбап билим берүү санариптик сабаттуулукка жана технологияларды туура пайдаланууга негизделиши керек. Санариптик этика, интернет коопсуздугу жана кибер маданият боюнча тарбиялык иш-чаралар окуучуларды маалыматты сын көз караш менен баалоого, санариптик мейкиндикте жоопкерчиликтүү жүрүм-турумду калыптандырууга жана заманбап коомдун талаптарына ылайык иш алып барууга үйрөтөт.

Санариптик технологияларды туура колдонуу менен тарбиялык иш-чаралар окуучулар үчүн жөн гана билим алуу процесси болбостон, аларды шыктандырып, турмуштук маанилүү көндүмдөргө үйрөтүүчү күчтүү инструментке айланат.

Колдонулган адабияттар:

1. Жумабаева Гүлайым Абдысаматовна- «Тарбиялык процессте окуучулардын көйгөйлөрүн чечүүгө карата класс жетекчилерге жардам» Бишкек – 2019
2. Ташбаев А.М. Санариптик компетенциялар жана МТадистерди даярдоонун абалы. // Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана. - 2019. - №9.
3. Кыргыз Республикасындагы маалыматтык-коммуникациялык технологиялар 2008-2012-жж.- Б.: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, 2013-ж. //www.stat.kg.
4. Кыргыз Республикасындагы маалыматтык-коммуникациялык технологиялар 2013-2017-жж. - Б.: Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети, 2018-ж. //www.stat.kg.
5. <https://arch.kyrlibnet.kg/uploads/NSUMOYUTOVA2023-2.pdf>
6. <https://kix.taalimforum.kg/images/conference/conference-2022/brochure-kg.pdf>
7. <https://edu.gov.kg/media/kg2.pdf>
8. <https://ilim.oshmpu.kg/index.php/01/issue/view/14/24> [160-165]
9. <https://ilim.oshmpu.kg/index.php/01/issue/view/14/24> [179-182]
10. <https://ilim.oshmpu.kg/index.php/01/issue/view/20/40> [13-16]